

та обов'язки. Таким чином, цивіліст розрізняв просту фікцію, де організація залежить від засновників, їх волі та мети повною мірою (ЮО публічного права); складну фікцію, в якій ЮО є незалежною в деякій мірі від учасників (ЮО приватного права) [4, с. 128]. На мою думку, це досить логічно обґрунтована теорія, тому я згідна із нею.

У законодавстві України використовується категорія «ЮО приватного та публічного права». Але Іванов С.О. категорично із цим не погоджується. Беззаперечним фактом є те, що ЮО є інститутом виключно цивільного права, тобто приватним, який створюється з метою задоволення матеріальних потреб засновників шляхом участі в майновому обороті. ЮО діє на підставах юридичної рівності, майнової незалежності та вільного волевиявлення. Саме тому не може у системі цивільного права бути інституту публічного права. Таким чином, я погоджуюсь, що використання конструкції «ЮО приватного та публічного права» є не досить доцільним.

Отже, аналізуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що проблеми прогалин українського законодавства можна вирішити таким чином: доповнити ст. 80 ЦКУ визначенням ЮО, яке вміщує всі її ознаки; апелюючи до тверджень Іванова С.О., замінити у ст. 81 ЦКУ категорію «ЮО приватного та публічного права» на «приватні та публічні ЮО»; ввести інші критерії поділу на приватні та публічні ЮО.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Іванов С.О. До питання поділу юридичних осіб на юридичні особи приватного та публічного права. // Університетські наукові записки. – 2005. – № 3(15). – С. 100-106.
3. Радченко Л.І. Юридична особа у приватному праві: поняття та ознаки // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2010. – № 82. – С. 98-102.
4. Сабодаш Р.В. Нариси про юридичних осіб публічного права // Вісник господарського судочинства. – 2011. – № 2. – С. 127-130.

Коноваленко Т.С.

студентка,

Криворізький факультет

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВЧИНЕННЯ ПРАВОЧИНУ, ЯКИЙ ПОРУШУЄ ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК, ВЧИНЕНИЙ З МЕТОЮ, ЩО СУПЕРЕЧИТЬ ІНТЕРЕСАМ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА

Угода являє собою одне з найбільш важливих правових явищ, що виступають дієвим інструментом цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Досить сказати, що найбільша кількість цивільно-правових відносин виникає саме з правочинів.

У зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України Законом України від 2 грудня 2010 року ст. 228 ЦК України була доповнена частиною третьою, яка передбачила конфіскацію майна, інших об'єктів цивільних прав у разі недійсності правочину, який порушує публічний порядок і вчинений з метою, що суперечить інтересам держави і суспільства [4].

Однією з причин внесення змін в редакцію ст. 228 ЦК України стало також і те, що виникали суперечності щодо співвідношення її зі ст. 207 ГК України. Але внесення таких доповнень лише поглибили суперечності та невідповідність норм Господарського та Цивільного кодексів.

Доцільно буде говорити і про те, що зміст ст. 228 ЦК України та 208 ГК України є аналогами ст. 49 ЦК УРСР, за якою угода, укладена з метою, що завідомо суперечить інтересам соціалістичної держави і суспільства та за наявності умислу у обох сторін, все одержане ними за угодою стягується в доход держави, а в разі виконання угоди лише однією стороною з другої сторони стягується в доход держави все одержане нею і все належне з неї першій стороні на відшкодування одержаного.

На думку О.В. Дзери редакцію ст. 49 ЦК УРСР не можна визнати вдалою у зв'язку з відсутністю у її тексті конкретних критеріїв для класифікації угоди недійсною та застосування передбачених нею правових наслідків. Відповідно і в судовій практиці зміст цієї статті не набув чіткого тлумачення, у зв'язку з чим суди навіть у радянський період вкрай рідко визнавали недійсними угоди за правилами ст. 49 ЦК УРСР, вдаючись до застосування передбачених нею санкцій у тому разі, коли дії учасника недійсної угоди містили ознаки злочину [2, с. 70].

Аналіз судової практики з питань недійсності правочинів дозволяє зробити висновок – суди часто виносили рішення щодо нікчемності правочинів, вказаних в ст. 207, 208 ГК України, хоча за вказаними статтями встановлювалась оспорюваність. Суди виходили з того, що поняття «угода, укладена з метою, завідомо суперечною інтересам держави» поглинається поняттям «угода, що порушує публічний порядок», і, як наслідок, вбачали колізію між ст.ст. 207, 208 ГК України і ст. 228 ЦК України. Адже, якщо угоду, укладену з метою проти інтересів держави і суспільства, вважати різновидом угоди, яка порушує публічний порядок, то в силу ч. 2 ст. 228 ЦК України така угода відразу стає нікчемною (ч. 2 ст. 228 не передбачає будь-яких винятків) і необхідність в реалізації першого речення ч. 3 ст. 228 (тобто звернення до суду з позовом про анулювання угоди) просто не виникає [3].

Тому виникає питання, що саме змінилось в визначенні понять «правочин, що порушує публічний порядок» та «правочин, вчинений з метою, що суперечить інтересам держави і суспільства». Згідно п. 18 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 9 від 06.11.2009 року «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» перелік правочинів, які є нікчемними як такі, що порушують публічний порядок, визначений ст. 228 ЦК України: правочини, спрямовані на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина; правочини, спрямовані на знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне

заволодіння ним [5]. Законодавець шляхом самостійного правового врегулювання, позитивно встановив такий вид неправомірних правочинів, як угода, укладена з метою, що завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, при цьому визначивши її як оспорювану. Зміст поняття «правочин, що суперечить інтересам держави і суспільства» повністю поглинає поняття «правочин, що порушує публічний порядок». Іншими словами, будь-який правочин, що порушує публічний порядок, суперечить інтересам суспільства. Якщо правочин порушує публічний порядок, а саме спрямований на настання тих наслідків, які вичерпно передбачені в аналізованій нормі ЦК України та Постанові Пленуму ВСУ, тоді він нікчемний і мають наставати загальні наслідки недійсності правочину. Якщо ж немає порушення публічного, але є підстави вважати, що правочин іншим чином не відповідає інтересам суспільства, тоді такий правочин є оспорюваним і може бути визнаний недійсним у судовому порядку.

Н.С. Кузнецова аналізуючи зміни в ст. 228 ЦК України робить висновок, що крім нікчемних правочинів, недійсність яких слідує в силу закону з самого факту їх вчинення, а суд лише визначає правові наслідки цієї недійсності, з'явився новий різновид недійсності угод, які такими можуть бути визнані судом у разі, якщо вони порушують інтереси держави і суспільства [1, с. 67].

Тому, найбільш оптимальним вирішенням цієї проблеми може бути лише законодавчий перегляд норм ст. 228 ЦК України та ст. 208 ГК України з метою їх узгодженості та введення до них конкретних видів порушень укладання правочинів, які б слугували підставою застосування конфіскаційних санкцій. Також необхідним є уточнення понять «правочин, що порушує публічний порядок» та «правочин, що суперечить інтересам держави і суспільства». Лише у такому разі можна буде уникнути безпідставних порушень конституційного права фізичних і юридичних осіб на власність та дотримання визначального принципу непорушності права власності.

Список використаних джерел:

1. Альманах цивілістики. Сборник статей / Под ред. Р. А. Майданика // Н. С. Кузнецова. Недействительность сделок. – К.: Алерта, 2001. – № 4. – С. 53-67.
2. Дзера О. В. Цивільно-правова конфіскація в контексті змін ст. 228 ЦК України // Право України: юридичний журнал. – К.: Ін Юре. – 2011. – № 5. – С. 69-76.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – С. 356.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України» від 02 грудня 2010 року № 2756-VI із змінами внесеними від 05.07.2012 // Відомості Верховної Ради України – 2011. – № 23. – С. 160.
5. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 06.11.2009 року «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними». – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09>.